

SADANPÄÄMIES YHTIÖT

Hinnoittelu osana tuotteistamista

Laurea, CAITO-hanke

7.5.2019

KTM, ekonomiyrittäjä Timo Saranpää

Mikä mies?

- Palvelualan yrittäjä
  - Osaomistaja-yrittäjäpohjainen henkilöstöravintolaketju (nyk. ISS Catering-liiketoimintayksikkö)
  - Oy Kon-Tiki Tours Ltd./Björk & Boström Urheilumatkat, Matkaseniorit, Trio Travels ja Kon-Tiki Finland (www.kontiki.fi)
- Tuloksellisuusasiantuntija, kouluttaja, konsultti ja tietokirjailija (mm. Maran ja SMAL:in laskentatoimen ohjeistukset), www.sadanpaamies.fi
  - Toimialaosaaminen: hotra, matkailu, vähittäiskauppa, hoiva, kuntapalvelut
- Järjestöjyry, mm. Suomen Ekonomit (hallituksen pj.), Suomen matkatoimistoalan liitto SMAL ry (hallituksen jäsen), Akava (varapj.), AKY-Akavalaiset yrittäjät (pj.)
- Hotellyhtymä Oy:n hallituksen jäsen
- (Pien)sijoittaja, (suur)perheen isä, traveller

PÄIVÄN TEEMAT

0 Taloustilanne

- I. Ymmärtääkseen talouttaan on ymmärrettävä toimintaansa!
  - II. Miten vastaat tuloksellisuuden haasteeseen?
  - III. Laskentatoimi - auttaa vai ahdistaa?!
- IV. Katetuottoajattelu kannattavuuden hallinnan apuvälineenä
- V. **Oikea myyntihinta ohjaa tuloksellisuuteen**
  - VI. Tavoitteet luovat onnistumisia
  - VII. Tunnusluvut ovat toiminnan pikatulosraportteja
  - VIII. Laskentatoimen monipuolisuus varmistaa tuloksellisuuden!
    - IX. Yksinkertaista
      - ❖ Kirjallisuutta

HUOM! Paketti antaa kokonaiskuvan alan laskentatoimesta, mutta iltapäivän aikana käsittelemme siitä vain tärkeimmät osiot. Valmistaudu iltapäivään avoimella mielellä ja mieltäsi askarruttavilla kysymyksillä. Nähdään kohta!

TOIMINTAYMPÄRISTÖANALYYSI

- Yksikön taloutta suunniteltaessa otettava aina huomioon kansantalouden sekä oman alan ja alueen yleinen taloustilanne (mikro- ja makroympäristöt)
  - Eletäänkö kansantaloudessa nousu- vai laskusuhdannetta?
    - Kasvaako vai supistuuko alan myynti?
- Miten kehittyvät hintataso ja kustannukset (raaka-aineet, työvoimakulut, vuokrat, ym.)?
  - Millaiset ovat tulevaisuuden näkymät (lainsäädännölliset, teknologiset, ym. muutokset)?
  - Miten kehittyy markkinatilanne (toimipisteiden ja asiakaspaikkojen lukumäärä jne.)?
    - Mitkä ovat tulevat trendit?

I
“YMMÄRTÄÄKSEEN TALOUTTAAN
ON YMMÄRRETTÄVÄ
TOIMINTAANSA!”

SADANPÄÄMIES YHTIÖT

KEHITTÄMISKOHTEET

- 1 (2) Tuloksellisuus
- 2 (1) Laatu

REUNAEHDOT

- 1 (2) Omistajan odotukset ja vaatimukset
  - 2 (1) Markkinakehitys

TULOKSELLISUUDEN ELEMENTIT

- 1 Tuottavuus
  - Panos-tuotossuhteen mittaaminen (esim. myynti / tehty työtunti)
- 2 Taloudellisuus
  - Kustannustehokkuuden mittaaminen (esim. myyntikate, e ja %)
- 3 Kannattavuus
  - Tuottojen ja kulujen erotus (ns. ”viimeinen rivi”)
  - Tärkein tavoite
- 4 Rahoituksen riittävyys (=maksuvalmius)
  - Rahojen riittävyyden varmistaminen
  - ”Jos rahat loppuu, yrityksen elämä loppuu”
- 5 Vakavaraisuus
  - Rahoitusrakenteen (oman ja vieraan pääoman suhteen) seuranta
  - ”Mitä vähemmän velkaa, sitä vakavaraisempi yritys”
- 6 Kasvu
  - ”Halu kasvaa takaa toiminnan kehittymisen”
- 7 LAATU
  - Tuloksen teon väline
  - Mittarit joko numeroarvollisia tai sanallisia

MARA-ALAN JOHTAMISEN HAASTEET

- Kiristytvä kilpailu
- Kapeat marginaalit
- Laajat toiminta-ajat ja volyymin vaihtelut
- Asiakasodotukset (trendit) / palvelutarpeiden pirstaloituminen
  - Investointitarpeet (ml. kunnossapito) ja investointien optimointi
  - Hankintatoimen suunnittelemattomuus
  - Tuotekehityksen hajanaisuus

MARA-ALAN JOHTAMISEN HAASTEET

- Tuotannon epäsystemaattisuus (prosessin hallinta)
- Esimies- / yrittäjätöön taitamattomuus (leadership & management)
  - Lyhyen tähtäimen talouden optimointi vs. kokonaistaloudellisuus
  - Seurantajärjestelmien ja käytännön toiminnan yhteensopimattomuus
- Henkilöstön motivaation, asenteen ja ammattitaidon ongelmat

II

MITEN VASTAAT TULOKSELLISUUDEN HAASTEeseen ?

SADANPÄÄMIES YHTIÖT

1) TUOTTAVUUS (JA TALOUDELLISUUS)

- Johtamis- ja motivointijärjestelmät
  - Prosessien hallinta
  - Henkilöstön kehittäminen
  - Tiimityön kehittäminen

2) TALOUDELLISUUS

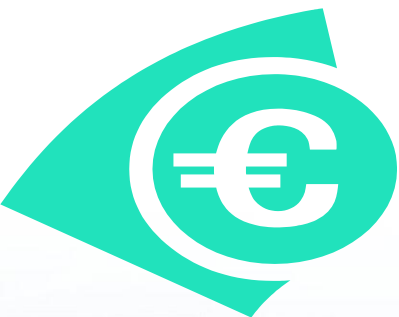

- Tuotekehitys
- Ostotoiminta
- Tuotannon ohjaus
- Työvuorolistasuunnittelu
- Investointien optimointi
- Kuluseuranta

3) KANNATTAVUUS

- Operatiivisen laskentatoimen järjestelmät
  - Tunnuslukuanalyysi (laatu ja talous)
    - Hinnoittelu
    - Markkinointi
    - Benchmarking

4) RAHOITUKSEN RIITTÄVYYS JA VAKAVARAISUUS

- Maksuvalmiuden seuranta
- Sitoutuvan pääoman hallinta
- Pitkän aikavälin taloussuunnittelu

ONNISTUMISEN ELEMENTIT

- Ammattitaito
- Johtaminen
- Motivointi
- ”Asiakas on kuningas”
- Huolehdi operaatioista
- Kehitä palveluita moni-ilmeisesti
  - Huolehdi kannattavuudestasi
    - Keskittäminen
    - Elinkaariajattelu

MIKSI EPÄONNISTUTAAN ?

- Kehitystyön (konsepti, yksiköt) puute
  - Delegoinnin puute
  - Johtamisen heikkous
- Motivaation lopahtaminen
  - Liian nopea kasvu
  - Hajanaisuus
- Kommunikoinnin vähyys
  - Huono ilmapiiri

KETJUN HYÖDYT VS. HAITAT

- Kustannustehokkuus; hankinnat, markkinointi, hallinto, investoinnit, rahoitus
  - Turvallisuus
  - Palvelurakenteen monipuolisuus
    - Yksilöllisyys?
    - Heikot lenkit?

MITEN LUON MENESTYVÄÄ LIIKETOIMINTAA ?

- Muuntumiskyvyn sanotaan olevan ainut kilpailuetu
- Muuntumiskyvyn lisäksi tarvitaan pitkäjänteisyyttä

- Menestyminen edellyttää tasapainon löytämistä näiden kahden ominaisuuden välillä!

YRITTÄJYYS vs. YRITTÄJÄMÄISYYS

- Oman toiminnan kilpailukyky?

III

“LASKENTATOIMI - AUTTAA
VAI AHDISTAA ? !”

SADANPÄÄMIES YHTIÖT

LASKENTATOIMEN RAKENNE

ULKOINEN

- Ulkoisen laskentatoimen (so. kirjanpito) tehtävänä on täyttää viranomais määräykset

SISÄINEN

- Sisäinen laskentatoimi tuottaa informaatiota toimivalle johdolle
- Lähtökohtana toiminnan ohjaamisen tarpeet

TULOSLASKELMAESIMERKIT

	Anniskelu- ravintola	Hotelli	Vähittäis- kauppa	Palvelu- asuminen
Liikevaihto	100 %	100 %	100 %	100 %
- muuttuvat kulut (raaka-aineet)	33 %	15 %	73 %	6 %
= Myyntikate	67 %	85 %	27 %	94 %
- Työvoimakustannukset (palkat,sivukulut,alih.)	35 %	29 %	9 %	67 %
= Palkkakate	32 %	56 %	18 %	27 %
- muut juoksevat kiinteät kulut (ml. vuokrat)	26 %	51 %	13 %	19 %
= Käyttökate	6 %	5 %	5 %	8 %
- poistot	4 %	5 %	2 %	2 %
= Liiketulos	2 %	0 %	3 %	6 %

Yllä olevat luvut modifioitu alan tp-tilastoista (www2.toimialaonline.fi)

HUOM!

Tuloksen rakenne riippuvainen liikeideasta, liikepaikasta, toimintatavoista, hintatasosta, volyymista, tuotteistosta, myynnin rakenteesta, henkilöstöstä, rahoitusrakenteesta, markkinatilanteesta, paikkakunnasta jne.

TASE

- kaksipuoleinen laskelma, jossa “VASTAAVAA” kertoo mitä omaisuutta meillä on ja “VASTATTAVAA” millä omaisuushankinnat on rahoitettu

VASTAAVAA

Käyttöomaisuus
(koneet ja kalusto)

Vaihto-omaisuus (raaka-aineet)

Rahoitusomaisuus

Saamiset (esim. myynti-)
Rahat ja pankkisaamiset
(käteiskassat ja pankkitilit)

YHTEENSÄ

VASTATTAVAA

Oma pääoma

Osakepääoma (osakeyhtiössä)
Tilikausien voitot / tappiot

Vieras pääoma

Pitkäaikainen (esim. pankkilainat)
Lyhytaikainen (esim. ostovelat)

YHTEENSÄ

TULOKSEN ”PILKKOMINEN”

AJALLINEN PILKKOMINEN

- Tavoitteena toiminnan ja raportoinnin välisen viiveen minimoiminen
- Apuna esim. viikottaiset (tai päivittäiset) pikatuloslaskelmat

TOIMINNALLINEN PILKKOMINEN

- Tavoitteena tulospotentiaalin ja/tai ”tulosvuotojen” tunnistaminen
- Apuna esim. toimipistekohtaiset tuloslaskelmat ja tuoteryhmäkohtaiset myyntikatelaskelmat

IV

“KATETUOTTOAJATTELU KANNATTAVUUDEN HALLINNAN APUVÄLINEENÄ”

KATETUOTTOLASKENTA

- Katetuottolaskenta pohjautuu kulujen jakamiseen muuttuviin (MUKUT) ja kiinteisiin (KIKUT) kuluihin
  - Muuttuvat kustannukset muuttuvat myynnin määrän mukaan
- Pienillä tuotannon määrän vaihteluilla ei ole vaikutusta myynnin ja muuttuvien kulujen suhteeseen
  - Kiinteät kulut pysyvät muuttumattomina – ainakin lyhyellä aikavälillä
    - Pitkällä aikavälillä kaikki kulut ovat muuttuvia

TÄRKEIMMÄT SOVELLUKSET:

- Kriittisen pisteen liikevaihto
- Myyntikatehinnoittelu

KUSTANNUSKÄSITTEET

- erilaisia kustannusten ryhmittelytapoja

- Muuttuvat ja kiinteät kustannukset
- Kulut jaetaan sen mukaan miten ne suhteutuvat myyntiin (kts. ed. dia)
  - Erillis- ja yhteiskustannukset
    - Kulut jaetaan sen mukaan miten ne suhteutuvat päätöksiin
  - Esim. ketjun yksittäisen toimipisteen henkilöstökustannukset ovat ko. toimipisteen erilliskustannuksia, mutta hallinnon henkilöstökulut ovat ketjun yhteiskustannuksia
- Välittömät ja välilliset kustannukset
- Jako sen mukaan ovatko kustannukset suoraan kohdistettavissa (esim.) yksittäisille yksiköille, tuotteille, tuoteryhmille tai asiakkaille

TULOSTEKIJÄT

- Myyntihinnat
  - Myynnin määrä
- Muuttuvat kustannukset
  - Kiinteät kustannukset
  - Myynnin rakenne

TUOTEKOHTAINEN KATELASKENTA

- Välittömät aine- ja työkustannukset
- Muut välittömät kustannukset
- Välilliset kustannukset
- Voittolisä

Liikevaihto

- Muuttuvat

kustannukset

= Myyntikate

- Kiinteät

kustannukset

= Tulos

V

“OIKEA MYYNTIHINTA OHJAA
TULOKSELLISUUTEEN”

SADANPÄÄMIES YHTIÖT

KILPAILUKEINOT

□ Tuote

□ Hinta

□ Saatavuus

□ Viestintä

HINNAN MERKITYS KILPAILUKEINONA

- Tuotteen arvon mittari
- Asiakas arvioi eri yritysten laatua hinnan perusteella
  - Tuotteen arvon muodostaja
- Hinta vaikuttaa asiakkaan käsitykseen laatutasosta
  - Kilpailuvaikutus
    - Hinta vaikuttaa volyymiimme
  - Kannattavuusvaikutus
- Hinnalla pitää kyetä kattamaan kaikki muuttuvat ja kiinteät kulut sekä haluttu voitto
  - Tuotteen asemointi
- Hinta vaikuttaa (yhdessä muun markkinointimixin kanssa) kuluttajan käsitykseen tuotteemme suhteesta kilpailijoiden tarjontaan

HINNANASETANTA

- Mitkä ovat tuottamiskustannukset ?
  - Mikä on sopiva markkinahinta ?
- Mitä muita kuin kannattavuustavoitteita hinnanasetannalle tulee asettaa ?
- Ryhdytäänkö ko. tuotetta markkinoimaan ?

PERINTEISET HINNOITTELUSTRATEGIAT

- Kustannuspohjainen hinnoittelu
- Kilpailusuuntautunut hinnoittelu
- Kysyntäsuuntautunut hinnoittelu
  - Arvopohjainen hinnoittelu

KUSTANNUSPOHJAINEN HINNOITTELU

- 1 Kerroinhinnoittelu (työn arviointi; korkean sisäänostohinnan omaavat tuotteet)
- 2 Vakiokatemenetelmä (sisäänosto-hinnaltaan erilaisten tuotteiden hintojen suhde)
- 3 Palkkakatemenetelmä (tuottamattoman ajan kustannukset)
- 4 Toiminta-asteeseen perustuva hinnoittelu (volyymin ennustaminen)

KILPAILUSUUNTAUTUNUT HINNOITTELU

- Kilpailutilanne ohjaa hinnoittelua (yritys voi vaikuttaa kustannuksiinsa ja imagoonsa)
  - Esimerkkejä:
    - kermankuorintahinnoittelu
    - penetraatiohinnoittelu

KYSYNTÄSUUNTAUTUNUT HINNOITTELU

- Hintataso määräytyy kysynnän mukaan

TUOTTEISTON HINNOITTELUPROSESSIN VAIHEET

- 1 Tuotteistokokonaisuuden suunnittelu (pohjana liikeidea)
  - 2 Tuotesuunnittelu
  - 3 Kustannusten selvittäminen
- 4 Hinnan määrittäminen (valitulla hinnoittelumenetelmällä)
  - 5 Seuranta
- 6 Korjaavat toimenpiteet (so. prosessin toistaminen tarvittaessa)

HINNOITTELU- TEKNIKOITA

- miten hinta on hyvä esittää ?

- 1 Pakettihinnoittelu (muodostettu palvelun osista kokonaisuuksia, jotka hinnoitellaan yhdessä)
  - 2 Perushinta (perus- ja lisäpalvelut hinnoiteltu erikseen)
  - 3 Täysin pilkottu hinta (kaikki palvelun osat hinnoiteltu erikseen)

$$\begin{aligned} &\text{Markkinatilanne} \\ &+ \\ &\text{Liikeidea} \\ &+ \\ &\text{Kustannusrakenne} \\ &= \\ &\text{MYYNTIHINTA} \end{aligned}$$

VI

“TAVOITTEET LUOVAT ONNISTUMISIA”

MIKÄ ON BUDJETTI?

- Tavoitteellinen toimintasuunnitelma, jossa määritetään toteutettavat aktiviteetit, tarvittavat resurssit, noudatettavat aikataulut ja vastuuhenkilöt
- Budjetissa asetetut tilikauden tulostavoitteet tähtäävät mahdollisimman hyvään tulokseen – siten, että tulos ei vaaranna pitkän tähtäimen tavoitteiden saavuttamista
  - Yleensä laadittu tilikaudelle

BUDJETOINTI ?

□ Tarkoittaa ennusteiden laatimista, vaihtoehtojen etsimistä ja vertailua sekä toimintavaihtoehtojen valintaa.

□

TÄSSÄ TEHTÄVÄSSÄ INHIMILLINEN
JOHTAMISPROSESSI ON USEIN TÄRKEÄMPI KUIN
LASKENTATEKNIikka.

BUDJETOINNIN HYÖDYNTÄMISKOhteita

- Tavoitteiden täsmentäminen
  - Ilman tavoitteellisuutta tulostaso jää heikommaksi
- Motivointi
  - Sekä johto että henkilöstö tarvitsevat motivoivia välitavoitteita
- Resurssien allokointi
  - Budjetoinnilla varmistetaan resurssien riittävyys ja oikea kohdentuminen
- Toimintojen johtamisen integrointi
  - Yhteinen suunnittelu takaa työn sujuvuuden
- Vastuualueiden ja organisaation selkeyttäminen
  - Budjetointiprosessi selkeyttää työnjakoa ja vastuita
- Organisaation ”keskustelupinta”
  - Budjetointiprosessi ”pakottaa” keskusteluun toiminnan kehittämisestä
- Informaation lähde
  - Budjetti tuottaa informaatiota myös ulkoisille sidosryhmille (esim. rahoittajat ja tavarantoimittajat)

BUDJETTI ORGANISAATION TOIMINNASSA

BUDJETTIPROSESSI

- Budjettisuunnittelu
- Budjetin toteuttaminen
- Budjettitarkkailu

YLEINEN TALOUSPROSESSI

- Suunnittelu
- Ohjaus
- Valvonta

Budjetointi mukailee organisaation talouden ja toiminnan suunnittelun ja ohjauksen prosessia

BUDJETTITYYPIT

- Kiinteä budjetti
- Laaditaan kiinteä budjetti tilikaudeksi eteenpäin
  - Tarkistettu budjetti
- Budjettia tarkistetaan esim. neljännesvuosittain
  - Rullaava budjetti
- Laaditaan esim. kolmen kuukauden välein uusi budjetti seuraavalle 12 kuukaudelle
  - Liukuva budjetti
- Tarkan euromääräisen budjetin sijaan ennustetaan esim. käyttöastetta ja toimintaa ohjataan sen pohjalta

YLEISIN TAPA: KIIINTEÄ VUOSIBUDJETTI, JOTA TÄYDENNETÄÄN ESIM. 4 SEURAAVAN VUODEN KEHYSBUDJETILLA; TÖTEUTETAAN SIIS 5 VUODEN RULLAAVAA BUDJETOINTIA

KÄYTÄNNÖN BUDJETOINTIPROSESSI

1. Arvioidaan päättymässä olevan tilikauden toiminnallista ja taloudellista onnistumista
2. Laaditaan toimintasuunnitelma (sis. markkinointi- ja investointisuunnitelmat) seuraavalle budjettikaudelle
  3. Määritetään euromääräiset tavoitteet
4. Ohjataan toimintaa laaditun budjetin pohjalta päivä-, viikko- ja kuukausitasolla
  5. Budjettitarkkailu tulosraporttien avulla
6. Budjettitarkkailun antaman tiedon avulla ennustetaan lopputilikauden toteumaa ja tehdään tarvittavia korjaustoimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi
  7. Lähdetään valmistelemaan seuraavaa budjettikierrosta

PÄÄ- JA OSABUDJETIT

1 Tulosbudjetti

- Laaditaan tuloslaskelman muotoon osabudjettien avulla

OSABUDJETIT

◆ Myyntibudjetti

- Ennustetaan tilikauden myynti valitulla tarkkuudella

◆ Ostobudjetti

- Laaditaan raaka-ainekuluennuste myyntibudjetin pohjalta

◆ Henkilöstöbudjetti

- Laaditaan henkilöstösuunnitelma myyntiennusteen pohjalta

◆ Muiden kulujen budjetti

- Laaditaan muiden kulujen ennuste myyntibudjetin pohjalta

◆ Investointibudjetti

- Laaditaan tilikauden investointisuunnitelma (osana pidemmän aikavälin suunnitelmaa)

2 Rahoitusbudjetti (kassabudjetti)

- Ennustetaan rahoitustilanteen kehitystä tulosbudjetin pohjalta

3 Ennakoitu tase

- Laaditaan budjettikauden lopun tase-ennuste tulos- ja rahoitusbudjettien pohjalta

BUDJETTITARKKAILUN TEHTÄVÄT

- Valvotaan vastualueittain ja -henkilöittäin tavoitteiden saavuttamista
  - Tulosvastuussa olevien esimiesten ja johdon tehtävä
  - Oikaistaan vinoutunut kehitys laaditun analyysin perusteella
- Edellyttää taloudellisten tunnuslukujen lisäksi toiminnallisen onnistumisen arviointia
  - Tulevassa suunnittelussa avustaminen
- Kuukausittaisen budjettiraportin pohjalta laaditaan lopputilikauden tarkennettu toteumaennuste
  - Palkitsemisen perusta
- Tulospalkkiojärjestelmissä on tavallista sitoa palkkio budjettitavoitteiden toteutumiseen
  - Vaatimukset raporteille: oikea-aikaisuus, oikea sisältö, helppolukuisuus
    - Koko suunnitteluprosessin onnistuminen edellyttää ajan tasalla olevaa raportointijärjestelmää

BUDJETTITARKKAILUN AIKAJÄNNE

- Myynnit, ostot, palkat päivittäin
- Kateluvut kirjanpidosta kuukausittain (edellyttää inventaaria)
- Välitilinpäätökset ja/tai osavuosikatsaukset 1-3 krt. vuodessa
  - Tilinpäätöksistä pitkän aikavälin trendit

”BUDJETTIEROT ON KYETTÄVÄ RAPORTOIMAAN”

- Määräero
- Suoritemääräiset erot tuotteiden, asiakkaiden, raaka-ainekulutuksen, tuntien käytön jne. määrissä
  - Hintaero
- Keskihintojen ja -kustannusten poikkeamat suunnitellusta
  - Kokonaisero
    - Em. yhteisvaikutus

”BUDJETTIPOIKKEAMIEN SYYT ON KYETTÄVÄ SELVITTÄMÄÄN”

1 ULKOISET TEKIJÄT

- Toimintaympäristön odottamattomien muutosten vaikutus

2 SISÄISET TEKIJÄT

- Epärealistiset suunnitelmat
- Toiminta ei ole vastannut suunnitelmia
- Suunniteltujen toimenpiteiden väärinarviointi
  - Tietoinen väärinbudjetointi

VÄLTÄ NÄITÄ !

- MUTU
- RAHI
- VATI
- REPE

VII

“TUNNUSLUVUT OVAT
TOIMINNAN
PIKATULOSRAPORTTEJA”

TUNNUSLUKUJEN MERKITYS TALOUDEN JOHTAMISESSA

- Toiminnan ohjaus ja suunnittelu
  - Toteutus
  - Valvonta

MITTARIT (= TUNNUSLUVUT)

- Tiivis, sanallinen tai numeroarvollinen kuvaus havainnoista
  - Pohjana käyttäjien tavoitteet ja tarpeet
    - Lukumäärä riittävä - mutta rajoitettu
    - Organisaation eri tasot huomioitava
    - Jatkuvuus, selkeys, tavoitteellisuus
- Mittareiden yhteensopivuus (eri näkökulmat: kannattavuus, asiakas, prosessi, henkilöstö, innovatiivisuus, it, ympäristö)

TUNNUSLUKUESIMERKKEJÄ

OPERATIIVISET

- Tuoteryhmäkohtaiset myyntikatteet
- Suoritemäärät
- Suoritekohtaiset kustannukset
- Myynti (volyymit) / tehty työtunti
- Keskihinta
- Käyttöaste
- Myynti / asp tai m²
- Asiakasmäärä / päivä
- Keskiostos
- Asiakaspaikkakierto

TP-POHJAISET

- Tuottojen kehitys (laajuus)
- Kateprosentit (kannattavuus)
- Kuluprocentit
- Rahoituksen tunnusluvut (ml. kiertonopeudet)
- Vakavaraisuuden tunnusluvut

① **MITEN HYÖDYNÄN OMASSA TOIMINNASSA?**

EI-RAHAPOHJAISET MITTARIT

TALOUELLISTEN MITTAREIDEN LISÄKSI ON OLTAVA
MITTAREITA, JOTKA KUVAAVAT LAADULLISTA
ONNISTUMISTA

Mitattavia osa-alueita:

- Asiakastyytyväisyys
- Omistajatytyväisyys
- Henkilöstötytyväisyys
- Ympäristötytyväisyys

VIII

“LASKENTATOIMEN
MONIPUOLISUUS VARMISTAA
TULOKSELLISUUDEN !”

LASKENTA- / JOHTAMISMENETELMÄT

A) Perinteiset talouden suunnittelun ja seurannan järjestelmät

B) Perinteisten menetelmien korvaajana ja/tai täydentäjänä voidaan käyttää:

1. Toimintolaskentaa
2. Balanced scorecard´ia (BSC)
3. Revenue management´ia (RM)
4. (LEAN-ajattelu)

1. TOIMINTOLASKENTA

- Lähtökohtana yrityksen toiminnan jako osatoimintoihin
- Toiminnan tarkastelu ja kehittäminen tapahtuvat määritettyjen toimintoprosessien avulla
  - Kustannukset kohdistetaan eri osatoiminnoille ns. aiheuttamisperiaatteella
  - Tavoitteena on eri toimintojen suorituskyvyn mittaus ja kriittinen arviointi
- Toimintolaskennan avulla mahdollisuus kehittää laskennan monipuolisuutta

KUSTANNUSTEN KOHDISTAMINEN AIHEUTTAMISPERIAATTEELLA

ESIMERKKEJÄ KUSTANNUSTEN JAKOPERUSTEIKSI (NS.
JAKOAVAIMET):

- Henkilölukumäärä (esim. palkkahallinnon kulujen kohdistaminen)
  - Palkkasumma (esim. sivukulujen kohdistaminen)
  - Työtuntien lukumäärä (esim. työvoimakulujen kohdistaminen)
- Laitteiston käyttöaste tai käyttötunnit (esim. laitekulujen kohdistaminen)
- Tilan käyttö, m² (esim. siivous- tai kiinteistökulujen kohdistaminen)
  - Liikevaihto-osuudet (esim. hallinnon tai markkinoinnin kulujen kohdistaminen)

2. BALANCED SCORECARD

- Suomeksi ns. tasapainotettu mittaristo (tai: tuloskortti)
- Mittaristossa mukana sekä rahalliset että ei-rahalliset mittarit
- Tavoitteena on kyetä siirtämään ohjauksen painopiste pelkästä talouden ohjauksesta kokonaistoiminnan ohjaukseen

BSC:N KÄYTTÖÖNOTON EDELITYKSET

BSC:N KÄYTTÖÖNOTTO EDELITYTTÄÄ TOIMINNAN KORKEAA TASOA; SE EI OLE RATKAISU ONGELMIIN, VAAN JATKOKEHITTÄMISEN APUVÄLINE

Edellytykset:

- Tuotekehityksen jatkuvuus on varmistettu
- Yksilöllinen asiakassuhteiden hoito on osa arkea
- Henkilöstön osaamistaso ja sitoutuminen ovat korkealla tasolla (strategian viestimisessä onnistuttu)
- Organisaatio on dynaaminen (toiminnot on kyetty nivomaan hyvin yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi; synkronointi)
- Tietojärjestelmät ovat toimivia (takaa järjestelmällisyyden raportoinnissa)

PERINTEINEN TALOUDEN OHJAUS; KRITIIKKI

- Pohjautuu historiatietoihin
- Rahallisten mittareiden painotus
- Rohkaisee lyhytnäköiseen optimointiin
  - Pohjana ulkoinen laskentatoimi
- Kustannusten analysoinnin puutteellisuus
  - Raporttien vaikeatajuisuus
- Markkinakentän (asiakkaat, kilpailijat) huomioimattomuus

MITTARISTON KÄYTTÖÖNOTTOPROSESSI

1. Strategian selkeyttäminen
2. Strategian viestintä organisaatiolle
3. Liiketoiminnan huolellinen suunnittelu
4. Palautteen kerääminen suunnitelmista
5. Pilottiyksikön valinta
6. Toteutus

3. REVENUE MANAGEMENT

“Oikea tuote oikealle asiakkaalle oikeaan aikaan ja oikealla hinnalla”

- Tavoitteena maksimoida yrityksen katekertymä tehokkaalla hinnoittelulla
- Asiakkaan ostokäyttäytymistä pyritään ohjaamaan ottamalla hinnoittelussa huomioon kysyntä, tarjonta ja “kiire”
  - Yleisesti käytössä mm. lento-, hotelli- ja autonvuokrausyritysten hinnoittelussa

REVENUE MANAGEMENT OPTIMOI 4K:TA

- Kapasiteetti
  - Kello
  - Kalenteri
- Kustannukset

Tavoitteena kapasiteetin mahdollisimman korkea käyttöaste eri kellon ja kalenterin hetkinä mahdollisimman pienin kustannuksin!

TUOTEANALYYSI

- Arvioinnin pohjana tuotekohtaiset
  - myynnit (e, kpl) ja
  - myyntikatteet (e, %)

- Analysoidaan tuotteiden tulosvaikutusta sekä kehityspotentiaalia ja -tarpeita

RM - MODERNIA BASAARIKAUPPAKO ?

HAASTEITA:

- Asiakkaan kokema oikeudenmukaisuus?
  - Olemmeko uskottavia?
  - Emmehän huijaa?
- Emmehän leiki hinnoilla?

BENCHMARKING

- Jatkuva systemaattinen prosessi, jonka tarkoituksena on verrata omaa tuloksellisuutta ja laatua sekä työprosessien tehokkuutta valioluokkaa edustavien organisaatioiden suoritustasoon. Suomeksi benchmarking merkitsee kiintopistettä.
- Toimiala- ym. etujärjestöjen tuottama tilastoaineisto erinomainen apuväline tuloksellisuuden vertailussa.

IX

“YKSINKERTAISTA!”

SADANPÄÄMIES YHTIÖT

KAKSI KONSTIA

- Tuottojen (volyymit, hintataso) kasvattaminen
  - Kulukuri

KIRJALLISUUTTA

1. Albanese Pietro (2004): Revenue Management - periaatteet ja käytännöt palvelualalla. Edita.
2. Alhola Kari (2008): Toimintolaskenta. WSOY.
3. Alhola Kari, Lauslahti Sanna (2005): Taloutta johtamista varten - esimiehille ja asiantuntijoille. Edita.
4. Bergstrand Jan (1994): Tehokas talouden ohjaus. Ekonomia-sarja. WSOY.
5. Harris Peter, Mongiello Marco (2006): Accountig and Financial Management - Developments in the international hospitality industry. Elsevier Ltd.
6. Heikkilä Pekka, Saranpää Timo (2010): Hotelli- ja ravintola-alan sisäinen laskentatoimi. Restamark.
7. Heikkilä Pekka, Rauhala Mariitta, Saranpää Timo (2010): Hotelli- ja ravintola-alan sisäisen laskentatoimen harjoituskirja. Restamark.
8. Heikkinen Vesa (1995): Tuottava keittiö - ruokapalveluiden kannattavuuden ja taloudellisuuden parantaminen. SR-julkaisut. Uusimaa Oy.
9. Järvenpää, Partanen, Tuomela (2007): Moderni taloushallinto - Haasteet ja mahdollisuudet. Edita.
10. Kallio Heikki, Karjanlahti Kalevi, Kivilaakso Hannu (1995): Prosentti ylioppilaille 1. WSOY.
11. Karjalainen Lasse (2002): Pienyrityksen talousopas. Finnvera.
12. Karlöf Bengt, Östblom Svante (1993): Benchmarking. Weilin + Göös.
13. Laurent Ben (2006): Päivittäisjohtaminen matkailu- ja ravintola-alalla. WSOY.
14. Malmi Teemu, Peltola Jukka, Toivanen Jouko (2006): Balanced Scorecard – Rakenna ja sovelle tehokkaasti. Talentum Media.
15. Melamies Jaana, Paakkunainen Ritva (1997): Palveluyrityksen taloushallinto. WSOY. (HUOM! uudistettu versio Haaga-Instituutin amk:n opetusmonistesarjassa nimellä Hotelli- ja ravitsemisalalan taloushallinto).
16. Miettinen Päivi, Santala Helena (2003): Tuloksen tekijät - yritystoiminta ja talous hotelli- ja ravintola-alalla. WSOY.
17. Moisio Hanna, Saranpää Timo (2013): Matkatoimistoalan laskentatoimen ohjeistus. Smalser.
18. Määttä Sinikka, Nuutila Jaakko, Saranpää Timo (2008): Juhlapalvelu - suunnittele ja toteuta. WSOY.
19. Neilimo, Uusi-Rauva (2007): Johdon laskentatoimi. Edita.
20. Peltola Mikko, Vuorenmaa Sinikka (2004): Annos & asiakas – Ravitsemisalalan matematiikkaa ja ammattilaskentaa. WSOY.
21. Pollari Helena (2002): Hotelli- ja ravintola-alan kirjanpito ja tilinpäätös. Restamark.
22. Selander Kai, Valli Vuokko (2007): Hinnottelu ja kannattavuus matkailu- ja ravitsemisalalla. WSOY

SADANPÄÄMIES YHTIÖT

Kiitos mielenkiinnostasi!

Timo Saranpää

Sadanpäämies Consulting

Puh. +358 50 523 6005

timo.saranpaa@sadanpaamies.fi

Twitter: @Sadanpaamies_1

www.sadanpaamies.fi